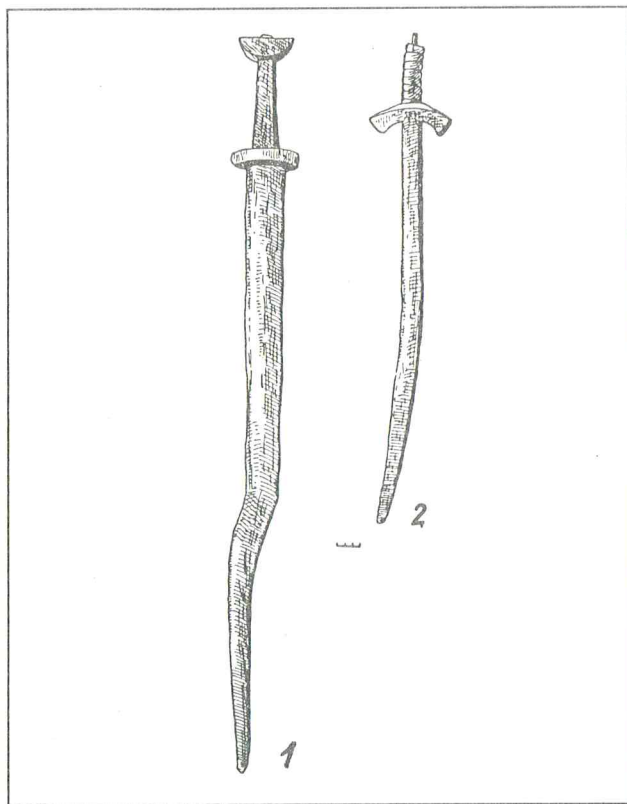

GINKLAI

Kapuose ir kituose tirtuose plotuose rasta ginklų – kalavijų, jų fragmentų, kalavijų makščių antgalių, plačiaašmenių pentinių kovos kirvių, iečių antgalių – ietigalių. Pastarųjų rasta daugiausiai. Rasta karių gynybos priemonių likučių – skydų geležinių umbų. Kalavijų ir kovos kirvių rasta tik vėlyvuose degintiniuose kapuose, o ietigalių – ir griautiniuose, ir degintiniuose kapuose, nors griautiniuose jų aptikta daugiau.

1. Kalavijai. Kalavijų ir jų fragmentų rasta tik vėlyvuose degintiniuose kapuose ir tokių kapų zonoje. Jų kapuose labai mažai. Rasti tik 2 sveiki kalavijai: 1 vyro kape Nr. 43B ir 1 degintinių kapų zonoje plote Nr. 47 kv. 2A.

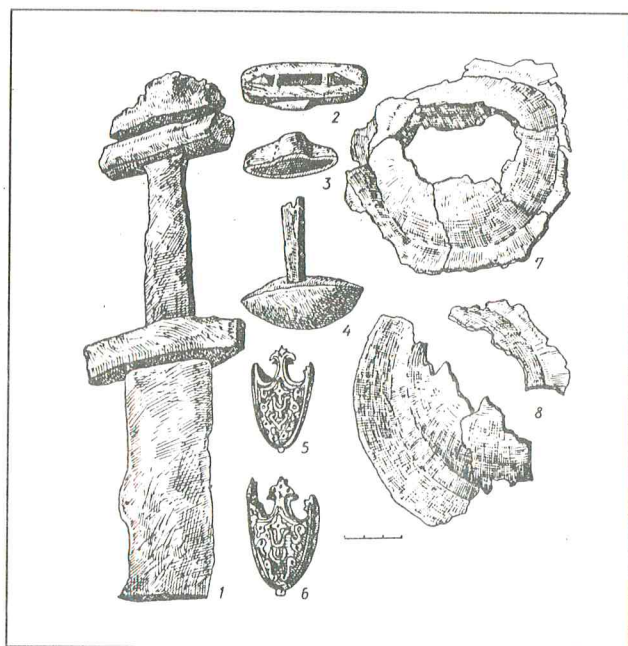
78 pav. Kalavijai: 1 – iš kapo Nr. 43B; 2 – iš ploto Nr. 47

Fig. 78. Swords: 1 – grave No. 43B; 2 – area No. 47

Kape Nr. 43B rastasis kalavijas (pav. 78: 1) dviašmenis. Jo bendras ilgis 99 cm, geležtės ilgis 82 cm. Jo plotis ties skersiniu 5,3 cm, gale (smailgalyje) – 2,9 cm. Per geležtės vidurį iš abiejų pusių įrežti išilginiai negilūs grioveliai. Kalavijo rankenos ilgis drauge su buožele ir skersiniu 17 cm. Buoželė pusiau apvalios, lyg balno, formos. Pagal buoželės formą šis kalavijas skiriamas a₁ kalavijų tipui [16, p. 27] ir datuojamas XI–XII a. Panašus kalavijas rastas Martyniškiuose (Joniškio raj.) [36, p. 203]. Plote Nr. 47 kv. 2A rastasis kalavijas vienašmenis (pav. 78: 2). Jo bendras ilgis 66,5 cm. Rankenos ilgis drauge su apatiniu skersiniu 10,7 cm. Viršutinio skersinio nėra. Apatinis skersinis 9,6 cm ilgio įstrižai nukirstais galais. Rankena apvyniota 1,1 cm pločio žalvarine juoste. Kalavijo geležtės plotis 2,7 cm. Į viršūnę geležtė siaurėja. Geležtė nežymiai lenkta ašmenų link. Pagal rankenos apatinio skersinio formą šį kalaviją galima skirti anteninių kalavijų tipui [36, p. 216]. Panašiomis rankenomis kalavijų rasta Anduliuose (Kretingos raj.), Žasine (Šilalės raj.), Palangoje [36, p. 216]. Šie kalavijai datuojami X–XI a. [36, p. 218].

Kape Nr. 47 rastas dviašmenio kalavijo fragmentas (pav. 79: 1) – rankena ir dalis geležtės, kita dalis nulaužta. Geležtės iki apatinio skersinio ilgis 12,5 cm. Abiejose jos pusėse per vidurį įrežti negilūs grioveliai. Rankenos ilgis drauge su abiem skersiniais ir buožele 15 cm. Apatinio skersinio ilgis 8,6 cm, plotis 2 cm, storis 1,9 cm. Viršutinio skersinio ilgis 7,8 cm, plotis 1,8 cm, storis 1,5 cm. Virš viršutinio skersinio buoželė. Jos pagrindas lygus, o viršuje – lyg peteliai, iškilę centre ir į šonus žemėjantys. Buoželės ilgis 6,3 cm, aukštis ties viduriu 3,1 cm. Pagal šio kalavijo rankenos formą jį galima skirti T kalavijų tipui [16, p. 25] ir datuoti XI a. [36, p. 210]. Manoma, kad šio tipo kalavijai buvo gaminami baltų kraštuose [16, p. 33; 36, p. 198].

Kape Nr. 35 rastas kalavijo rankenos fragmentas su viršutine buožele (pav. 79: 4). Buoželė pusiau apvalios formos. Jos plotis 7 cm, aukštis

79 pav. Kalavijas ir kalavijų fragmentai: 1 – iš kapo Nr. 47; 2, 3 – iš kapo Nr. 40; 4 – iš kapo Nr. 35; 5, 6 – iš kapo Nr. 36; skydų antskydžiai: 7 – iš kapo Nr. 68; 8 – iš kapo Nr. 64

Fig. 79. Sword and sword fragments: 1 – grave No. 47; 2–3 – grave No. 40; 4 – grave No. 35; 5–6 – grave No. 36; shield plates: 7 – grave No. 68; 8 – grave No. 64

2,8 cm. Šitokios formos rankenų buoželės turėjo X tipo kalavijai [16, p. 26], kurie datuojami X–XI a. [36, p. 215].

Kape Nr. 40 rasti du kalavijo rankenos fragmentai – apatinis skersinis ir viršutinio skersinio buoželė (pav. 79: 2, 3). Skersinio ilgis 6,5 cm, aukštis 1,3 cm. Buoželės ilgis 5,4 cm. Jos aukštis ties viduriu 2,2 cm, šonų aukštis 1,3 cm. Savo forma buoželė panaši į kalavijo iš kapo Nr. 47 buoželę. Tai T tipo kalavijo liekanos.

2. Kalavijų makščių apkalai. Vyro degintiniame kape Nr. 36 rasti 2 kalavijų makščių žalvariniai apkalai (pav. 79: 5, 6). Jie abu lietiniai, tulpės žiedo formos. Viršutiniai apkalų kraštai profiliuoti. Jų centrinėse dalyse stilizuoti kryželiai virš tulpės žiedo. Vieno jų aukštis 5,2 cm, plotis viršutinėje dalyje 3,4 cm (pav. 79: 5). Kito atitinkamai 5,9 cm ir 3,6 cm (pav. 79: 6). Apkalų apatinėse dalyse (galuose) neryškios ataugėlės.

3. Kovos kirviai. Tokie kirviai rasti 4,

visi vyrų degintiniuose kapuose Nr. 27, 33, 37, 51 (pav. 80: 1–4). Nors dydžiu kirviai skiriasi, tačiau jų forma panaši. Jų pentys suapvalintos ir šonuose turi išsikišusias ilgesnes ar trumpesnes atkraštes. Kirvių ašmenys į abi puses ištęsti, vėduklės formos. Vidinėse kirvių korpusų pusėse (koto atžvilgiu) išlenkimai ryškesni, staigesni, o išorinėse nuožulnesni. Visų jų ašmenys pastorinti, turi pritvirtintas šonuose juosteles, kurios ir sudaro pastorinimą. Visų šių kirvių ašmenys ir korpusai ploni, grakštūs. Kirviai dydžiu gana ryškiai skiriasi. Kirvio iš kapo Nr. 27 korpuso ilgis 16 cm, ašmenų ilgis 16,5 cm, penties ilgis be atkraščių 3,5 cm; iš kapo Nr. 33 – atitinkamai 20 cm, 18,5 cm ir 3,3 cm; iš kapo Nr. 37 atitinkamai 16,6 cm, 18 cm ir 4,5 cm; iš kapo Nr. 51 atitinkamai 23,5 cm, 22,5 cm ir 4,5 cm. Šio tipo kirviai literatūroje vadinami skandinaviškais ir labiausiai paplitę Šiaurės Europos kraštuose [35, p. 211]. Lietuvoje tokių kirvių, datuojamų XI a., rasta Vakarų Lietuvos kapinyuose [35, p. 212].

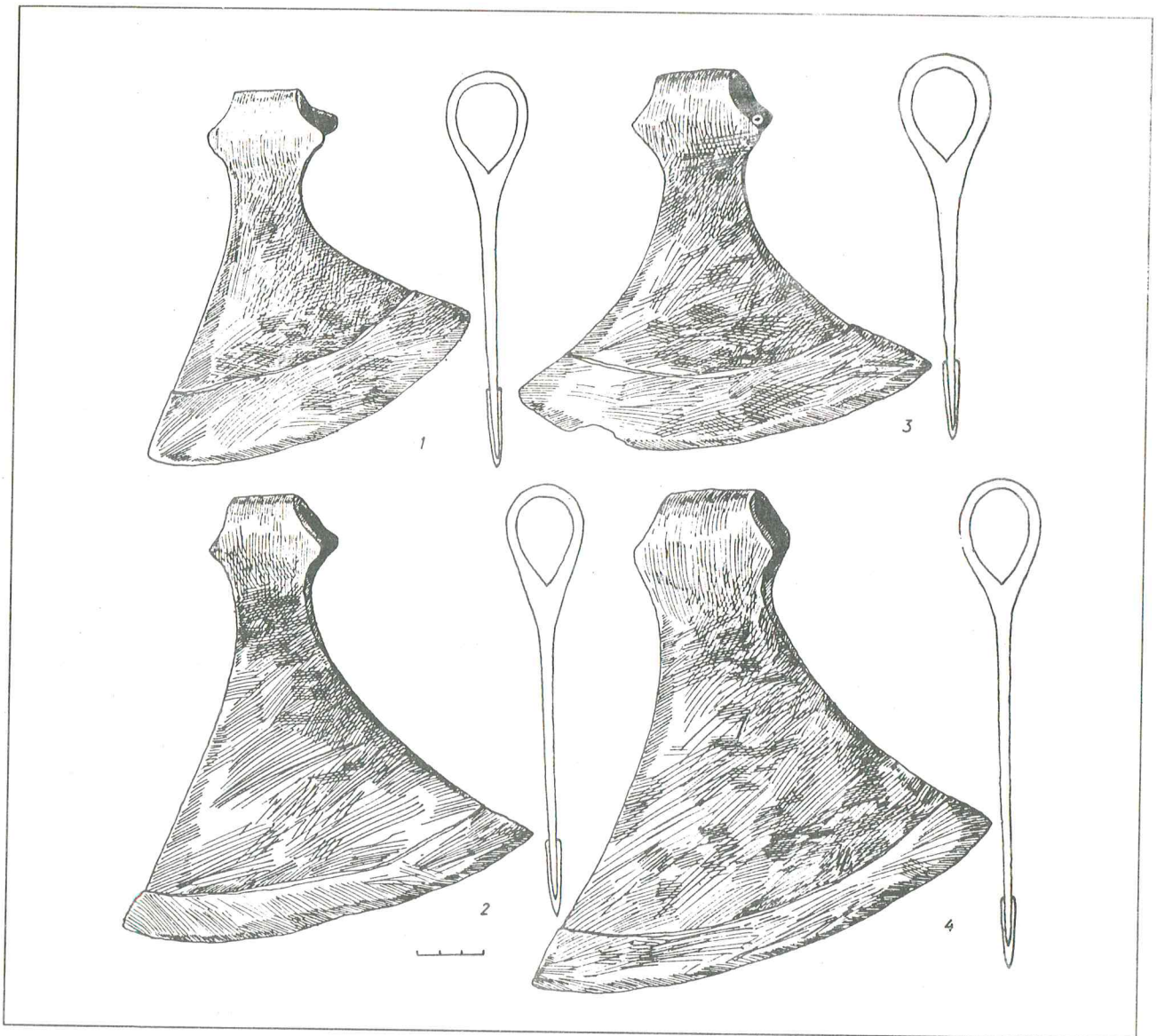
4. Ietigaliai. Kaip jau minėta, iš ginklų daugiausia aptikta ietigalių. Pagal tvirtinimo prie koto būdą jie skirstomi į a) įmovinius ir b) įtvėriamuosius. Pagal plunksnos formą ir vieni, ir kiti skirstomi į atskirus tipus ir potipius. Senojo ir viduriniojo geležies amžių ietigaliai yra suklasifikuoti [5, p. 160]. Šios klasifikacijos ir laikysimės.

A. Įmoviniai ietigaliai. Pagal plunksnos formą kapinyne rastuosius įmovinius ietigalius galima skirti į tipus: 1 (su potipiais), 2, 4B, 5, 8, 9.

1 tipas. Šiam tipui skiriami ietigaliai, kurių plunksnos rombo formos. Pagal įmovos ir plunksnos ilgio santykį šio tipo ietigaliai dar skirstomi į potipius.

Potipis 1A. Šiam potipiui skiriami ietigaliai, kurių įmova ilga, plunksna trumpa, o per plunksnos vidurį eina iškili briauna. Tokių ietigalių rasta griautiniuose vyrų kapuose Nr. 5, 11, 76, 86 (pav. 81: 1, 2, 9, 11) ir griautinių kapų zonoje esančiuose plotuose Nr. 94 kv. 1A, Nr. 95 kv. 10B, Nr. 125 kv. 10B (pav. 84: 1, 2, 11). Šių ietigalių įmovų ilgis – nuo 6 iki 10,5 cm, plunksnų ilgis – nuo 6,5 iki 9 cm, o bendras ietigalių ilgis – nuo 11,6 iki 19,5 cm. Tokie ietigaliai datuojami III a. [5, p. 22].

Potipis 1B. Šiam potipiui skiriamų ietigalių įmova trumpa, o plunksna, per kurios vidurį eina

80 pav. Kirviai plačiaašmeniai kovos: 1 – iš kapo Nr. 27; 2 – iš kapo Nr. 33; 3 – iš kapo Nr. 37; 4 – iš kapo Nr. 51

Fig. 80. Wide-blade war-axes: 1 – grave No. 27; 2 – grave No. 33; 3 – grave No. 37; 4 – grave No. 51

ryški briauna, ištęsto rombo formos. Kapinyne tokių ietigalių aptikta daugiausia griautinių kapų zonoje – plotuose Nr. 102 kv. 7B, Nr. 108 kv. 1A, Nr. 117 kv. 10B, Nr. 138 kv. 6B, Nr. 139 kv. 6A (pav. 84: 3, 8, 7, 14, 12), Nr. 128 kv. 5A, Nr. 180 kv. 3B, Nr. 182 kv. 6B (pav. 83: 13, 14, 15). Vienas ietigalis rastas degintinių kapų zonoje – plote Nr. 34 kv. 2AB (pav. 83: 1).

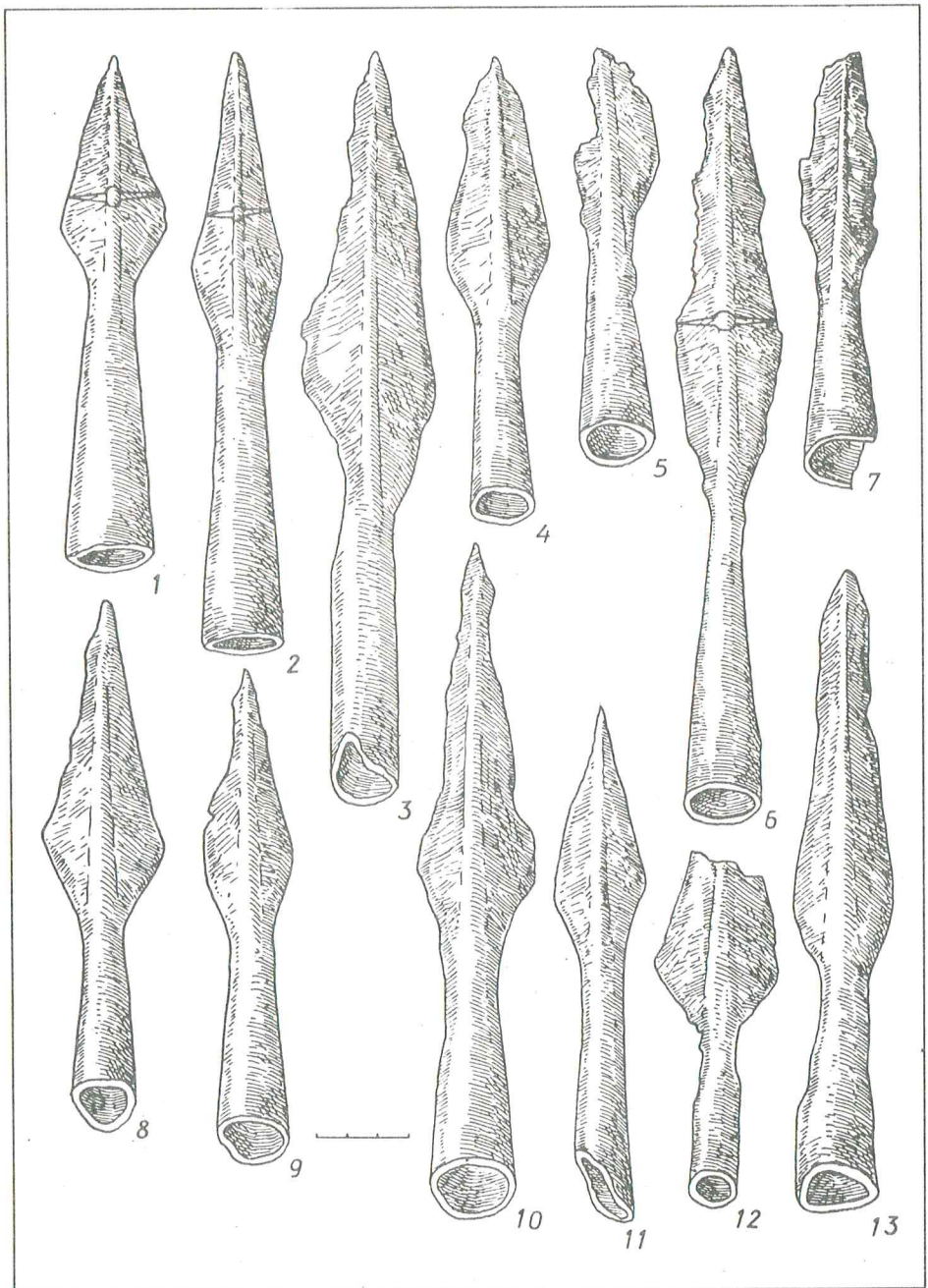
Tačiau atrodo, kad laidojant degintus mirusiuosius toje vietoje buvo suardyti griautiniai kapai. Ietigalių įmovų ilgis – nuo 5,1 iki 10 cm, plunksnų – nuo 9,5 iki 15 cm, o bendras jų ilgis – 14,6–24 cm.

Šio potipio ietigaliai Lietuvoje naudoti IV–V a. [5, p. 25].

Potipis V. Šiems ietigaliams būdinga ištęsto

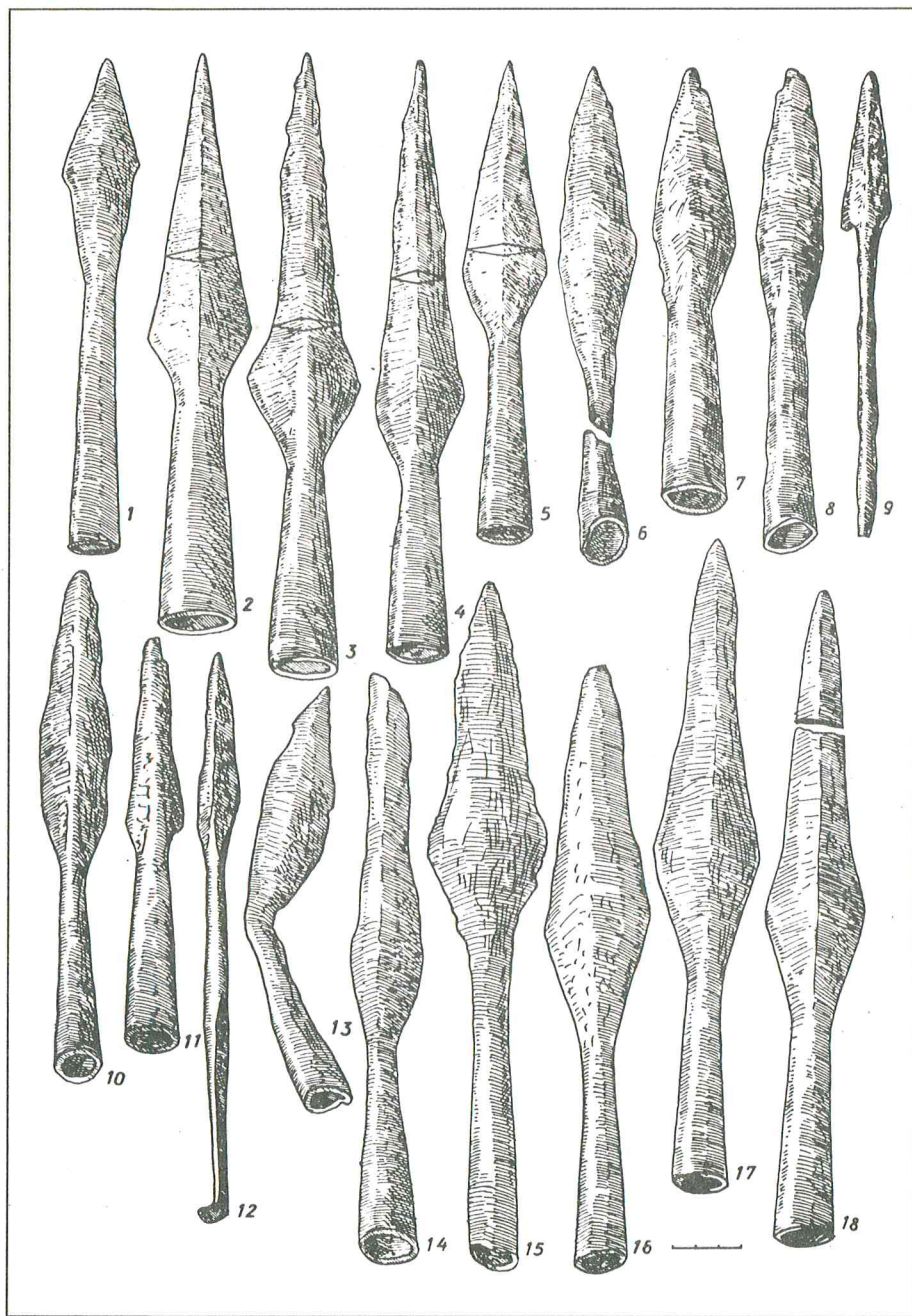
81 pav. Ietigaliai: 1 – iš kapo Nr. 5; 2 – iš kapo Nr. 11; 3 – iš kapo Nr. 45; 4 – iš kapo Nr. 60; 5 – iš kapo Nr. 65; 6 – iš kapo Nr. 65; 7 – iš kapo Nr. 67; 8 – iš kapo Nr. 71; 9 – iš kapo Nr. 76; 10 – iš kapo Nr. 79; 11 – iš kapo Nr. 86; 12 – iš kapo Nr. 80; 13 – iš kapo Nr. 90

Fig. 81. Spearpoints: 1 – grave No. 5; 2 – grave No. 11; 3 – grave No. 45; 4 – grave No. 60; 5 – iš kapo Nr. 65; 6 – grave No. 65; 7 – grave No. 67; 8 – grave No. 71; 9 – grave No. 76; 10 – grave No. 79; 11 – grave No. 86; 12 – grave No. 80; 13 – grave No. 90

rombo formos plunksna žemai nuleistais peteliais. Tokių ietigalių rasta vyrų griautiniuose kapuose Nr. 10, 21, 37, 59, 82, 88 (pav. 82: 4, 7, 11, 14, 16–18), kapuose Nr. 45, 60, 65 (du), 67, 71, 80 (pav. 81: 3–8, 12) ir griautinių kapų zonoje – platuose Nr. 89 kv. 7C (pav. 83: 9), Nr. 102 kv.

5A, Nr. 117 kv. 7B, Nr. 118 kv. 6B, Nr. 152 kv. 1–2B, Nr. 160 kv. 10A (pav. 82: 4, 10, 5, 17, 18). Šių ietigalių bendras ilgis – nuo 19 iki 27 cm, įmovos – 8–12 cm, plunksnos – 10–15 cm. Tokie ietigaliai plačiausiai naudoti III–IV a. [5, p. 29].

82 pav. Ietigaliai: 1 – iš kapo Nr. 4; 2 – iš kapo Nr. 7; 3 – iš kapo Nr. 9; 4 – iš kapo Nr. 10; 5 – iš kapo Nr. 10; 6 – iš kapo Nr. 16; 7 – iš kapo Nr. 21; 8 – iš kapo Nr. 27; 9 – iš kapo Nr. 37; 10 – iš kapo Nr. 37; 11 – iš kapo Nr. 37; 12 – iš kapo Nr. 42; 13 – iš kapo Nr. 49; 14 – iš kapo Nr. 59; 15 – iš kapo Nr. 81; 16 – iš kapo Nr. 82; 17 – iš kapo Nr. 89; 18 – iš kapo Nr. 88

Fig. 82. Spearpoints: 1 – grave No. 4; 2 – grave No. 7; 3 – grave No. 9; 4 – grave No. 10; 5 – grave No. 10; 6 – grave No. 16; 7 – grave No. 21; 8 – grave No. 27; 9 – grave No. 37; 10 – grave No. 37; 11 – grave No. 37; 12 – grave No. 42; 13 – grave No. 49; 14 – grave No. 59; 15 – grave No. 81; 16 – grave No. 82; 17 – grave No. 89; 18 – grave No. 88

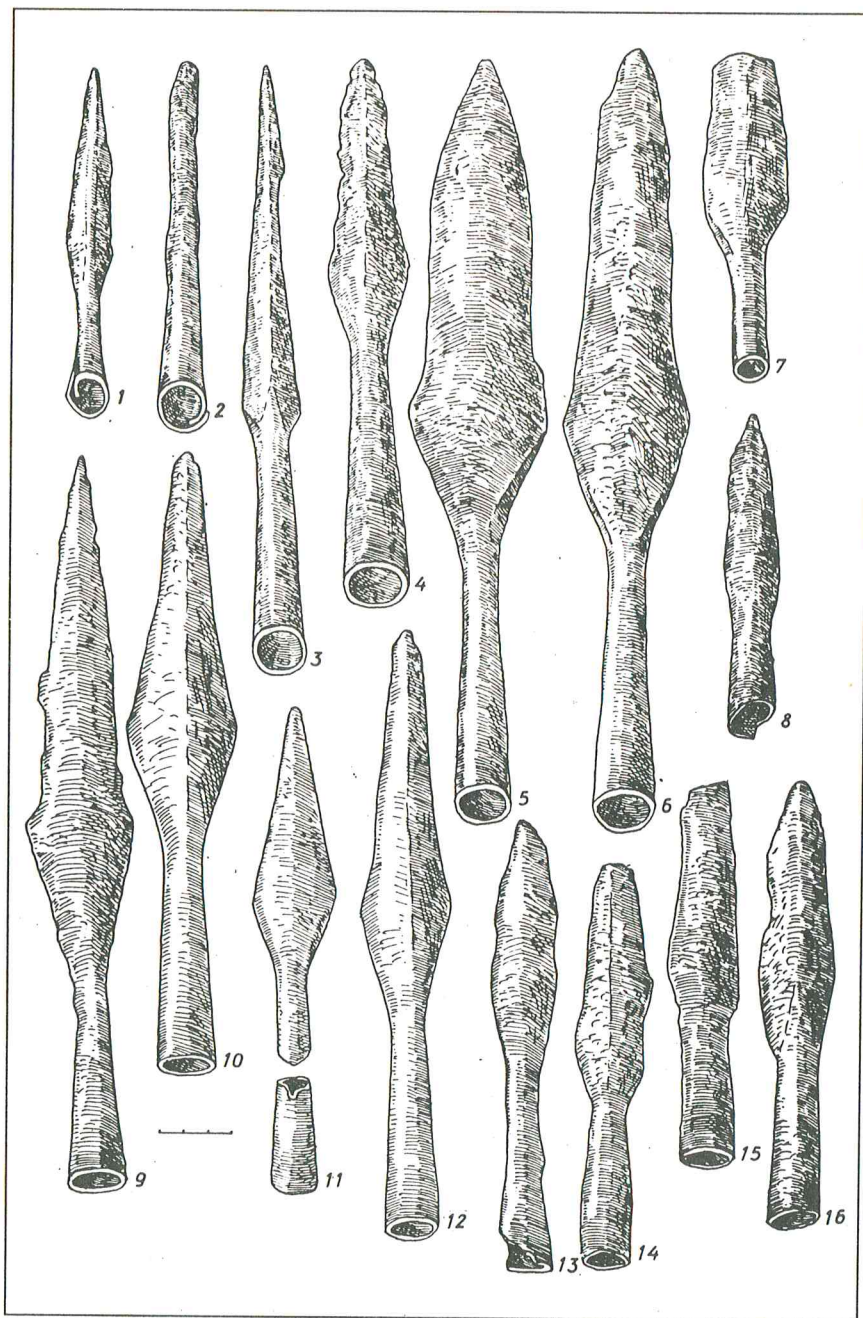
Potipis G. Šiam ietigalių potipiui būdinga plati rombo formos plunksna. Jų aptikta griautiniuose vyrų kapuose Nr. 4, 7, 10, 88 (pav. 82: 1, 2, 10; 83: 12), taip pat griautinių kapų zonoje – plotuose Nr. 137 kv. 8A, Nr. 138 kv. 68, Nr. 142 (du): kv. 6A ir 9A, Nr. 146 kv. 9A (pav.

83: 11; 84: 13, 15, 16; 83: 10). Šie ietigaliai yra 17–26 cm ilgio, turi 7,5–10,5 cm įmovas ir 9–17 cm ilgio plunksnas. Datuojami IV–VII a. [5, p. 29].

2 tipas. Šio tipo ietigalių plunksna profiliuota, jie gana stambūs. Tokių ietigalių rasta vyrų

83 pav. Ietigliai: 1 – iš ploto Nr. 34; 2 – iš ploto Nr. 41; 3 – iš ploto Nr. 41; 4 – iš ploto Nr. 89; 5, 6 – iš ploto Nr. 117; 7 – iš ploto Nr. 125; 8 – iš ploto Nr. 130; 9 – iš ploto Nr. 157; 10 – iš ploto Nr. 146; 11 – iš ploto Nr. 137; 12 – iš kapo Nr. 88; 13 – iš ploto Nr. 148; 14 – iš ploto Nr. 180; 15 – iš ploto Nr. 182; 16 – iš ploto Nr. 185

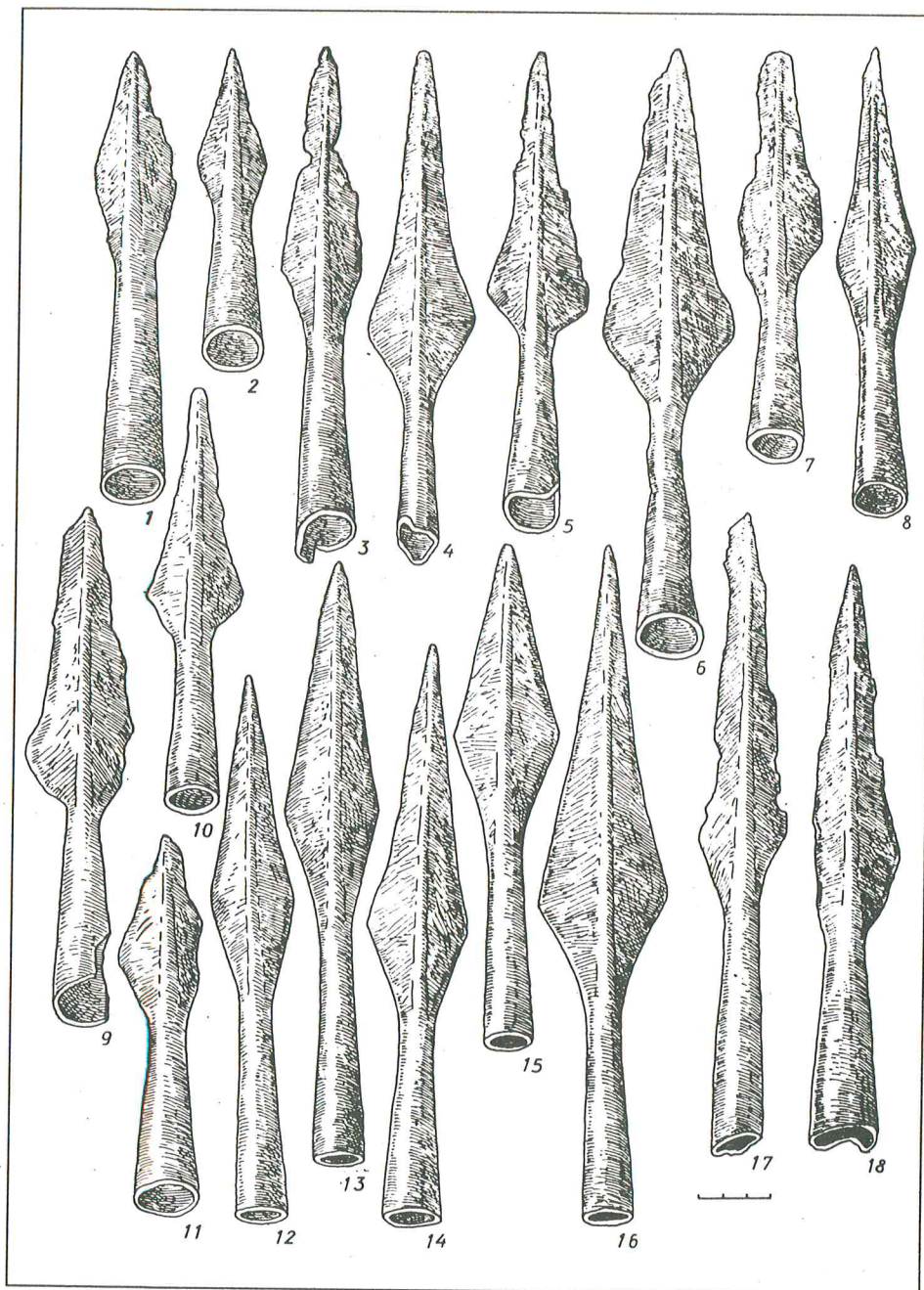
Fig. 83. Spearpoints: 1 – area No. 34; 2 – area No. 41; 3 – area No. 41; 4 – area No. 89; 5–6 – area No. 117; 7 – area No. 125; 8 – area No. 130; 9 – area No. 157; 10 – area No. 146; 11 – area No. 137; 12 – grave No. 88; 13 – area No. 148; 14 – area No. 180; 15 – area No. 182; 16 – area No. 185

griautiniuose kapuose Nr. 9, 79 ir 81 (pav. 82: 3; 81: 10; 82: 15), taip pat griautinių kapų zonoje – plotuose Nr. 117 kv. 1B (du), Nr. 117 kv. 3B, Nr. 118 kv. 3B, Nr. 157 kv. 6B (pav. 83: 5, 6; 84: 9, 6; 83: 9). Šių ietigalių ilgis – nuo 21 iki 33 cm. Įmovos trumpesnės už plunksnas. Įmovų

ilgis 7–10 cm. Šie ietigaliai buvo paplitę V–VIII a. visoje Lietuvoje [5, p. 39].

4B tipas. Rasti 3 šio tipo ietigaliai: vienas vyro griautiniame kape Nr. 16 (pav. 82: 6) ir du vyrų degintiniuose kapuose Nr. 37 ir 19 (pav. 82: 10, 13). Šių ietigalių plunksnos išžesto rombo formos.

84 pav. Ietigaliai: 1 – iš ploto Nr. 94; 2 – iš ploto Nr. 95; 3 – iš ploto Nr. 102; 4 – iš ploto Nr. 102; 5, 6 – iš ploto Nr. 118; 7 – iš ploto Nr. 117; 8 – iš ploto Nr. 108; 9, 10 – iš ploto Nr. 117; 11 – iš ploto Nr. 125; 12 – iš ploto Nr. 139; 13 – iš ploto Nr. 138; 14 – iš ploto Nr. 138; 15, 16 – iš ploto Nr. 142; 17 – iš ploto Nr. 152; 18 – iš ploto Nr. 160

Fig. 84. Spearpoints: 1 – area No. 94; 2 – area No. 95; 3 – area No. 102; 4 – area No. 102; 5–6 – area No. 118; 7 – area No. 117; 8 – area No. 108; 9–10 – area No. 117; 11 – area No. 125; 12 – area No. 139; 13 – area No. 138; 14 – area No. 138; 15–16 – area No. 142; 17 – area No. 152; 18 – area No. 160

Kape Nr. 16 rastojo ietigalio ilgis 21 cm, įmovos apytikris ilgis (įmova perlūžusi) apie 5 cm. Kapuose Nr. 37 ir 49 rastųjų ietigalių plunksnos 10 cm ir 9,8 cm, įmovos 10,5 cm ir 8,7 cm ilgio. Šių ietigalių plunksnos nedaug ilgesnės už įmovas.

Kape Nr. 16 ietigalis rastas kartu su lankine sege kryžmine kojele. Pagal šią segę kapą galima datuoti VI–VII a.

Kape Nr. 37 ietigalis rastas kartu su apyranke gyvuliniais galais ir plačiaaašmeniu kovos kirviu. Pagal juos kapas datuojamas XI a.

Kape Nr. 49 ietigalis rastas kartu su vytinės antkaklės fragmentu (antkaklė vyta iš trijų vielų) ir skiltuvu užriestais galais. Pagal juos kapas datuojamas X–XI a. Taigi atrodo, kad šio tipo ietigaliai naudoti ne tik VI–VIII a. [5, p. 45], bet dar ir X–XI a.

5 tipas. Šiam tipui skiriami karklo lapo formos plunksna ietigaliai. Toks ietigalis rastas vyro degintiniame kape Nr. 27 (pav. 82: 8). Jo bendras ilgis 21,5 cm, plunksnos ilgis 10,5 cm, įmovos – 11 cm. Jis kape rastas drauge su plačiaašmeniu kovos kirviu, pagal kurį kapas datuojamas X–XI a.

6 tipas. Šiam tipui skiriami lancetiniai ietigaliai. Kai kurie iš jų labai panašūs į įprastinius ietigalius, o kitų plunksnos aukšto trikampio formos. Tokia plunksna ietigalis iš ploto Nr. 41 kv. 4A (pav. 83: 3). Ties įmova plunksna staigiai užkirsta. Jis rastas degintinių kapų zonoje. Jo bendras ilgis 25 cm, įmovos ilgis 10 cm, plunksnos – 15 cm. Šio tipo ietigaliai Lietuvoje naudoti XI–XII a. [35, p. 232].

Rasti ir 3 lancetiniai ietigaliai, būdingi ankstyvesniam laikotarpiui, V–VIII a. [5, p. 53]: vienas vyro griautiniame kape Nr. 90 (pav. 81: 13) ir du griautinių kapų zonoje plotuose Nr. 130 kv. 8 ir Nr. 185 kv. 4A (pav. 83: 8, 16). Ietigalis iš kapo Nr. 90 turi per vidurį iškilį briauną. Jo ilgis 20,5 cm, įmovos ilgis 7,5 cm. Ploto Nr. 130 kv. 8 rastojo ietigalio ilgis 13,8 cm, įmova trumpa – apie 6 cm. Ietigalis iš ploto Nr. 185 kv. 4A kiek ilgesnis – 18,5 cm, įmovos ilgis 7,5 cm.

B. Įtveriamieji ietigaliai.

8 tipas. Šio tipo rastas tik 1 ietigalis – vyro degintiniame kape Nr. 42 (pav. 82: 12). Jo plunksna ištęsto lauro lapo formos. Plunksnos ilgis 8,7 cm, įkotės – 16,5 cm. Įkotės dalis ties plunksna apskrito skersinio pjūvio, įtveriamoji dalis – stačiakampio pjūvio. Pats įtvaros galas užlenktas. Ietigalis rastas drauge su vytime antkake, juostine stačiakampio skersinio pjūvio apyranke, balnakilpe lygiu pagrindu, cilindrine spyna. Pagal šias įkapes kapas datuojamas XI–XII a. Šiaip jau tokie ietigaliai datuojami IX a. [31, p. 222].

9 tipas. Šio tipo rastas taip pat 1 ietigalis

(pav. 82: 9). Aptiktas vyro degintiniame kape Nr. 37. Jis irgi įtveriamasis. Jo plunksna trumpa trikampio formos. Vienas kraštas labiau nurūdijęs. Plunksna turėjo užbarzdas. Viena jų nulūžusi, kitos likęs neilgas fragmentas. Bendras ietigalio ilgis 20,7 cm, įtvaros – 13,5 cm, plunksnos – 7,2 cm. Kape kartu rastas plačiaašmenis kovos kirvis, skiltuvas, žalvarinė apyranke gyvuliniais galais, vytinės antkaklės su stilizuota gyvulio galvute, į galą nežymiai platėjančiu lankeliu, fragmentas. Pagal šias įkapes kapas datuojamas XI ar net XII a.

Nors 8 ir 9 tipų ietigaliai daugiausia naudoti VI–VIII a. [5, p. 59–60], tačiau, matyt, dar naudoti ir XI a.

5. Skydų geležiniai antskydžiai. Vyrų griautiniuose kapuose Nr. 64 ir 68 rasta po 1 suirusį skydo geležinį antskydį (pav. 79: 8, 7). Kiek galima spręsti iš išlikusių jų fragmentų, antskydžiai buvo pusmėnulio formos; jie skiriami I antskydžių grupei [22, p. 127]. Šie antskydžiai šonuose aplink turi atkraštes, per kurias jie buvo tvirtinami prie medinių skydų. Antskydžio iš kapo Nr. 64 atkraštės vienos pusės plotis apie 2 cm, kita pusė labai aprupėjusi. Šio antskydžio apytikris aukštis 4,5 cm, skersmuo neaiškus, nes antskydis suiręs.

Antskydis iš kapo Nr. 68 išsilaikęs geriau, tačiau jo atkraštės iš visų pusių aprūnijusios ir neaišku, kokio buvo pločio. Jo centrinės dalies (kauburėlio) skersmuo 11 cm, antskydžio aukštis apie 6 cm. Bendras antskydžio skersmuo 12 cm.

Tikriausiai aptartieji antskydžiai ir nebuvo kiek ženkliu didesni, nes panašaus dydžio tokių antskydžių rasta ir kituose pajūrio kapinynuose. Pavyzdžiui, Palangos kapinyne vyro kape Nr. 2 rastasis antskydis irgi tebuvo 14 cm skersmens ir apie 6 cm aukščio [22, p. 125, 129]. Šio tipo antskydžiai datuojami II–IV a. [22, p. 135]. Tai patvirtina ir kape Nr. 64 rastas įmovinis ištęsto rombo formos plunksna geležinis ietigalis. Tokie ietigaliai Vakarų Lietuvoje datuojami III–IV a. [5, p. 25]. Analogiškų antskydžių rasta ir kituose Vakarų Lietuvos kapinynuose [22, p. 132–135].

CHRONOLOGIJA IR ETNINĖ PRIKLAUSOMYBĖ

Iš apibūdintųjų kapų ir juose rastųjų įkapių matome, kad kapinyne mirusieji laidoti ilgą laiką, kuris apima visus 3 geležies amžiaus laikotarpius – senąjį, vidurinį ir vėlyvąjį. Senojo geležies amžiaus laikotarpio kapus (kapai Nr. 5, 24, 59, 61, 63, 65, 71) geriausia datuoti pagal juose rastas Romos monetas. Šios monetos – sestercijai – kaldinti Trajano, Antonino Pijaus, Marko Aurelijaus, Faustinos II, Gordiano III valdymo laikais. Greičiausiai šios monetos į Lietuvos pajūrį pateko po kelių dešimčių metų nuo jų nukaldinimo. Todėl kapai su šiomis monetomis datuojami I–III a. Kapai, kuriuose rasta dėželių antkaklių viela apvyniotais galais (Nr. 24, 27, 32, 84), datuojami III–IV a. Kapai, kuriuose rasta lankinių segių lenkta kojele (Nr. 5, 61, 62, 74, 78, 80), datuojami III–IV a. Patys ankstyviausi, I–II a. kapai (Nr. 4 ir griautinių kapų zonos ploto Nr. 78 kv. 3A) – tie, kuriuose rasta žalvarinių akinių segių.

Viduriniajam geležies amžiui būdingos lankinės žalvarinės ilgakojės segės (kapai Nr. 9, 23), lankinės segės kryžmine kojele (kapai Nr. 15, 16), žalvarinės storagalės apyrankės (kapai Nr. 22, 82), įmoviniai geležiniai ietigaliai profiliuotomis plunksnomis (kapai Nr. 9, 79, 81 ir griautinių kapų zonos plotai Nr. 117, 118, 157).

Senojo ir viduriniojo geležies amžiaus kapai tik griautiniai.

Vėlyvajam geležies amžiui būdingi iš esmės degintiniai kapai. Iš šio laikotarpio aptiktas tik 1 griautinis kapas (moters kapas Nr. 25). Pagal įkapes – žalvarinę vytinę užkeistais kilpiniais galais antkaklę, kryžinį smeigtuką, žalvarines masyvias pusiau apskrito ir kamuoto skersinio pjūvio apyrankes – šį kapą galima datuoti X–XI a.

Degintiniuose kapuose rasta daug vytinių antkaklių kilpiniais galais, pasaginių segių cilindriniais, kamuotais, aguoniniais, plėtojais ir storėjais, žvaigždiniams ir įvairių formų gyvuliniais galais. Juose rasta įvairių darbo ir ypač buities reikmenų – audimo įrankių, skaptų, kirštukų, miniatiūrinių kirvelių, cilindrinė spynų su raktais, svarstyklių ir jų svorelių. Iš ginklų de-

gintiniuose kapuose rasta plačiašmenių vėduokliniais asmenimis pentinių kovos kirvių, vienašmenis ir dviašmenis kalavijai bei kalavijų fragmentų, geležinių įmovinių karklo lapo formos plunksnomis ietigalių, ietigalis ties įmova staigiai užkirsta plunksna. Visi šie radiniai įgalina degintinius kapus datuoti IX–XIII a.

Kalbant apie kapinyne etninę priklausomybę, pirmiausia dar kartą pabrėšime, kad šiame kapinyne kapai labai suardyti ir daugelio kapų buvusių konstrukcijos neįmanoma nustatyti. Iš atskiruose plotuose ir prie kai kurių kapų išlikusių akmenų vainikų likučių galima spręsti, kad čia būta nemaža kapų su akmenų vainikais. Tačiau rasta kapų, prie kurių akmenų vainikų nebuvo, nors ir vieni, ir kiti kapai skiriami tam pačiam laikotarpiui.

Dėl kapų su akmenų vainikais etninės priklausomybės archeologai nėra vieningos nuomonės. R. Volkaitė-Kulikauskienė Lietuvos pajūrio kapinyne su akmenų vainikais skiria kuršių etninei kultūrai [36, p. 36]. A. Tautavičius linkęs manyti, kad kapus su akmenų vainikais palikę ne kuršiai, o kažkokia kuršiams ir skalviams gimininga gentis [8, p. 11]. Jeigu lyginsime Nemuno deltos kapinyne (jų kapuose nėra akmenų vainikų), kurie skiriami skalviams [8, p. 10], su kai kuriais Bandužių kapinyne kapais be akmenų vainikų, tai pamatysime, kad jų įkapsės – žieduotosios ir dėželinės antkaklės, lankinės segės – labai panašios. Toliau į pietus nuo Klaipėdos Stragnų plokštiniame kapinyne aptikta to paties laikotarpio kapų be akmenų vainikų, kurių įkapsės panašios į kai kurių Bandužių kapų įkapes. Bandužių kapinyne kapuose su akmenų vainikais rastoji medžiaga siejasi su kai kurių kapinyne, esančių labiau į šiaurę nuo Bandužių (jau Kretingos raj.), tokių kapų medžiaga. Galimas dalykas, kad tiek Stragnų, tiek Bandužių kapinyne laidosenai įtakos turėjo ir kuršių, ir skalvių tradicijos.

Aptiktuose vėlyvojo geležies amžiaus degintiniuose kapuose ryški kuršių laidosenos tradicija. Sudegintų mirusiųjų palaikai palaidoti didelėse

stačiakampio suapvalintais kampais arba ovalo formos duobėse. Įkapės dėtos arba ant duobės dugno, arba dalis ant duobės dugno, o kita dalis išbarstyta kapo duobės sampile nuo apačios iki viršaus. Panašiai deginti mirusieji laidoti to laikotarpio kuršių kapinyuose – Anduliuose [4, p. 86], Genčiuose [10, p. 61], Kretingoje [3, p. 76], Lazdininkuose [21, p. 144], Slengiuose [36, p. 103]. Be to, Bandužių kapinyne rastoji medžiaga analogiška šiuose kuršių kapinyuose rastajai medžiagai.

Taigi galime teigti, kad Bandužių kapinynas – tai kuršių genčių kultūros palikimas, turintis skalvių genčių kultūros bruožų.